

Mācībspēku atbalsta materiāls 1. nodaļai: MĀJAS KATASTROFU GATAVĪBA UN REAGĒŠANA

MĀCĪBU MODULIS 4: Būtiskas dzīvības glābšanas prasmes mājas katastrofu gadījumos

Autors: Denizli İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü (AFAD)/ VETREADY
projekta partnerība

Projekta numurs: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Finansē Eiropas Savienība. Tomēr paustie viedokļi un
viedokļi ir tikai autora(-u) viedokļi un viedokļi, un tie ne
vienmēr atspoguļo Eiropas Savienības vai Servicio Español
para la Internacionalización de la Educación (SEPIE)
viedokļus un viedokļus. Ne Eiropas Savienība, ne piešķirēja
iestāde nevar būt atbildīga par tiem.

Mācībspēku atbalsta materiāla pārskats

Šis izglītotāju atbalsta materiāls ir izstrādāts, lai papildinātu apmācību moduli «**Būtiskas dzīvības glābšanas prasmes mājas katastrofu gadījumos**», sniedzot pielāgotas metodiskas un didaktiskas vadlīnijas, lai uzlabotu tā efektīvu īstenošanu.

Tā mērķis ir palīdzēt izglītotājiem:

- izprast šī moduļa **konkrētos pedagoģiskos mērķus**
- piemērot **atbilstošas mācību stratēģijas un rīkus**, lai iesaistītu profesionālās izglītības un apmācības, profesionālās tālākizglītības un apmācības un diasporas izglītojamos
- **veicināt galvenās aktivitātes**, sekmēt pārdomas un atbalstīt zināšanu saglabāšanu
- pielāgot apmācību **dažādiem formātiem** (klātienēs, tiešsaistes, jauktas) un dažādām apmācāmo vajadzībām

Piezīme: Šī moduļa apguve un tam pievienotā testa izpilde dod tiesības saņemt profesionālās kompetences pilnveides apliecinājumu.

Šī mācību moduļa mācību saturs

Mācību moduļa mērķis

Mācību moduļa sagaidāmie mācību rezultāti

Ievads: Kas ir pamata dzīvības glābšanas prasmes mājās katastrofu gadījumos?

Galvenie jēdzieni un terminoloģija

Tēmas svarīguma izpratne

Kāpēc šis mācību modulis ir svarīgs?

Dabas katastrofas mājas katastrofu risku kontekstā

Zemestrīces

Plūdi

Dzīvības glābšanas prasmes plūdu laikā

Ugunsgrēks

Ugunsdrošības prasmes

Vētra/tornado

Dzīvības glābšanas prasmes vētras/viesuļvētras laikā

Apstājies un padomā

Ūdens piesārņojums

Tehnoloģiskas/rūpnieciskas katastrofas mājas katastrofu risku kontekstā

Gāzes noplūdes

Ķīmiskās avārijas, kas var notikt mājās

Izdzīvošanas prasmes ķīmisko avāriju gadījumā

Elektroinstalācijas avārijas, kas var notikt mājās

Pareiza rīcība elektroinstalāciju bojājuma gadījumā

Apstājies un padomā

Pandēmijas un epidēmijas

Covid-19

Pārtikas piesārņojums

Ūdens piesārņojums

Iedvesmojoša rīcība un labās prakses piemēri

Padziļinātai izpētei

Ieteicamās mācību metodes un rīki

1. metode: Diskusija

Šī metode mudina izglītojamos kritiski domāt, analizēt riskus un pārvaldīt psiholoģiskā stresa situācijas mājas katastrofu gadījumos. Tā ir piemērota gan klātienēs, gan tiešsaistes moduļiem.

Veicina mācīšanos, izmantojot grupu diskusijas.

Mērķis ir apgūt patiesības, kas grupā bieži tiek nepareizi saprastas.

Simulē studentu reālās dzīves lēmumu pieņemšanas procesus un veicina empātiju.

Piemērs: Kā Jūs reaģētu uz sociālajos tīklos izplatītu ziņu par gaidāmo zemestrīci? Vai Jūs šo situāciju uztvertu nopietni un izvēlētos sagatavoties?

Ieteicamās mācību metodes un rīki

2. metode: Zināšanu atsvaidzināšana

- Šī metode izstrādāta, lai apvienotu teorētiskās zināšanas ar praktisku pielietojumu problēmu risināšanā. Tā palīdz dalībniekiem izprast un iejusties tajā, kā cilvēkiem būtu jārīkojas zemestrīces laikā, vienlaikus veicinot kritisko domāšanu un problēmu risināšanas prasmes.
- **Piemērs:**
Dalībnieki simulācijas vidē (zemestrīces mašīnā) piedzīvo zemestrīci bojātā mājoklī, izvērtē evakuācijas zonas un vizualizē, kuras vietas ir drošas un kuri ceļi ir slēgti.

Ieteicamās mācību metodes un rīki

- Šīs metodes mērķis ir ļaut dalībniekiem apgūt zināšanas, tās **pielietojot un praktiski izdzīvojot**. Metode simulē reālas dzīves lēmumu pieņemšanas procesus, attīsta krīzes vadības prasmes, paaugstina pašapziņu un situācijas izpratni, kā arī veicina empātiju.
- **Piemērs:**
Dalībnieki demonstrē apgūtās rīcības prasmes un to, kā jāiejaucas mājas ugunsgrēka gadījumā. Viņi uzņemas konkrētas lomas un rīkojas saskaņā ar scenāriju.
- Tiek izmantota vide, kas maksimāli pietuvināta reālai situācijai.
- Uz kļūdām balstītas atsauksmes veicina mācīšanos.
- Zināšanas tiek apgūtas **aktīvā pieredzē**, nevis pasīvi.

Iesaistes veicināšanas padomi

- Sniedziet piemērus par notikumiem, kas ir plaši zināmi un piesaista uzmanību (piemēram, ķīmisko vielu noplūdes vai rūpnieciskās avārijas).
Centieties iesaistīt dalībniekus, rosinot viņu interesi diskusijā.
Izmantojiet vienkāršu, visiem saprotamu valodu. Klausieties, nekritizējot dalībniekus.
Lietojiet universāli saprotamus terminus, kas piemēroti kultūru un valodu ziņā daudzveidīgām grupām.
- Uzmanība nav jāpievērš tikai viņu līdzdalībai, bet arī tam, lai **novērstu emocionālu diskomfortu un nodrošinātu drošu mācību vidi**, runājot par katastrofām un ar tām saistītām tēmām.
- Šie principi attiecas uz:
 - profesionālās izglītības izglītojamajiem
 - pieaugušo izglītības dalībniekiem
 - diasporas auditorijām ar daudzveidīgu kultūras un valodu pieredzi.
- Svarīgi ir ne tikai iesaistīt šīs grupas, bet arī **pasargāt viņus no iespējamām negatīvām emocijām**, veidojot **drošu, atbalstošu un iekļaujošu mācību vidi**, kad tiek apspriestas katastrofu tēmas.

Pielāgošanās stratēģijas

- Pielāgošanas stratēģijas modulim “Dezinformācijas izpratne” ietver gan klātienes, gan tiešsaistes, gan kombinētās izglītības pieejas.
- Klātienes nodarbībās studenti analizē izdrukātu viltus sociālo tīklu ierakstu par zemestrīci, grupās identificē aizdomīgas pazīmes un prezentē secinājumus, savukārt mācībspēks vada kopīgu diskusiju par informācijas pārbaudes tehnikām, izmantojot izdrukātus materiālus, realitātes pārbaudes kontrolesarakstu un projektoru.
- Tiešsaistes izglītībā studentiem, izmantojot ekrāna koplietošanu, tiek parādīts video par iepriekš notikušu katastrofu, un grupu analīze notiek atsevišķās darba grupās Zoom platformā, izmantojot ekrāna koplietošanu un Google Slides.
- Kombinētajā pieejā izdrukātie materiāli tiek apvienoti ar digitālajiem resursiem: tiešsaistē notiek reģistrēšanās un video analīze, bet klātienes grupu darbs padziļina diskusiju, ļaujot integrēt gan fiziskos dokumentus, gan tiešsaistes rīkus, lai nodrošinātu augstāku dalībnieku iesaisti.

Šajā modulī apgūstamās galvenās ESCO prasmes

Transversālās ESCO prasmes kategorijā T2-3: problēmu risināšana; problēmu identificēšana, problēmu risināšana

ESCO prasme (T2-3: Problēmu risināšana)

Saistītie piemēri no teksta (Kāda problēma? Kāds risinājums?)

1. Problēmu identificēšana

Tūlītēji atpazīt un noteikt briesmu prioritāti:

Zemestrīce: nevis panikas, bet gan tūlītējas briesmas, ko rada krītoši/lūstoši priekšmeti un gāzes noplūdes. (Teksts: „Palīdziet viņiem... attīstīt ātras domāšanas prasmes.”)

Ugunsgrēks: noteikt dūmu avotu un durvis, kas jāaizver, lai ierobežotu uguns izplatīšanos.

Plūdi: novērtējiet ūdens ātrumu/dziļumu (15–30 cm bīstami) un drošu, augstu vietu evakuācijai.

Pasniedzēja piezīme (ātrs atgādinājums):

Dzīvības glābšana nav atmiņas spējas, bet krīzes pārvaldības process, ko virza T2-3 prasmes.

Uzsveriet ne tikai tehniskās zināšanas, bet arī garīgo noturību.

Vārstu aizvēršana, pirmā palīdzība, evakuācija – visas šīs ir problēmu risināšanas formas.

2. Problēmu risināšana

Veikt racionālāko izvēli rīcībai pret identificēto apdraudējumu:

Pēc zemestrīces: lai novērstu sekundāru katastrofu, atslēdziet gāzi, ūdeni un elektrību. (Problēma: sekundāra katastrofa, risinājums: vārstu aizvēršana.)

Elektrotraumas: neaiztiekot cietušo, atslēdziet galveno drošinātāju vai izmantojiet izolējošu materiālu. (Problēma: elektrotrauma, risinājums: atslēgt elektrību.)

Ķīmiska avārija: zinot, ka tīrīšanas līdzekļu sajaukšana rada toksisku gāzi (hloramīnu), piemērojiet pareizo rīcības protokolu (ventilācija/medicīniskā palīdzība).

Vispārīgs noteikums: dodiet priekšroku „drošākajam un zinātniski pamatotam risinājumam”, nevis emocionālām reakcijām (panikai, vērtīgu priekšmetu glābšanai).

Mācību sasniegumu vērtēšanas atbalsts – kā pārbaudīt mācību sasniegumus

- Šī mācību moduļa beigās mācību dalībnieki aizpilda **10 jautājumu testu ar atbilžu variantiem**, kas izstrādāts, lai novērtētu viņu izpratni par sesijā apgūtajiem galvenajiem jēdzieniem.
- Divas vispiemērotākās papildu novērtēšanas stratēģijas šim modulim

Scenāriju balstīta lomu spēle (simulācija)

Izglītojamajiem tiek dots katastrofas scenārijs (piemēram, „Naktī mājā izcēlās ugunsgrēks, jūs pamanījāt dūmus, ko jums jādara vispirms?”). Studenti izspēlē tādas darbības kā dodas uz ugunsgrēka signalizāciju, aizver gāzes vārstu, atrod pareizo izejas ceļu un zvanī uz avārijas numuru klasē vai vienkāršā simulācijas vidē. Kā tas atklāj izglītojamā izpratni?

Šī metode ne tikai novērtē, vai izglītojamais atceras teorētisko informāciju, bet arī viņa spēju to pielietot praksē. Piemēram, ja izglītojamais mēģina aizdedzināt sērkokliņu gāzes noplūdes gadījumā, viņa nepareizā izpratne tiek skaidri atklāta.

2. Problēmu risināšana

Izvērtējot apdraudējumu, jāpiemēro visracionālākā rīcība. Pēc zemeštrīces, lai novērstu sekundāru katastrofu, jāizslēdz gāze, ūdens un elektrība (problēma: sekundārais apdraudējums; risinājums: vārstu aizvēršana). Elektriskā negadījuma gadījumā cietušo nedrīkst aiztikt — tā vietā jāatvieno galvenais drošinātājs vai jāiejaucas, izmantojot izolējošu materiālu (problēma: elektrotrauma; risinājums: strāvas atslēgšana). Ķīmiskā negadījuma laikā, zinot, ka tīrīšanas līdzekļu sajaukšana var radīt toksiskus izgarojumus (hloramīnu), jāpiemēro pareizais rīcības protokols, proti, jānodrošina telpu vēdināšana un jāizsauc medicīniskā palīdzība. Vispārējais noteikums: priekšroka vienmēr jādod “drošākajam un apgūtajam risinājumam”, nevis emocionālām reakcijām, piemēram, panikai vai mēģinājumiem glābt mantas.

Papildus resursi

<https://youtu.be/GobOZ0NQcQs?si=Esgw1c8xQ3-DaCUo>

Papildu informācija par būtiskām
dzīvības glābšanas prasmēm mājas
katastrofu gadījumos

<https://gonullu.afad.gov.tr/>

<https://hazirol.afad.gov.tr/>

<https://youtu.be/G1sHBXX88GI?feature=shared>

<https://youtu.be/BGf0mlQyLU8?feature=shared>

“Mācībspēki, kuri māca dzīvības glābšanas pamata prasmes mājas ārkārtas situācijās, dara daudz vairāk nekā tikai nodod zināšanas — viņi pārvērš ikvienu dalībnieku par cilvēku, kurš krīzes brīdī spēj kļūt par glābēju.”

AVOTI

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (t.y.). *Emergency preparedness and response*. <https://emergency.cdc.gov/>

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (t.y.). *Safety culture: Improving safety for healthcare workers*. National Institute for Occupational Safety and Health (NIOSH). <https://www.cdc.gov/niosh/learning/safetyculturehc/module-2/2.html>

Centre for Research on the Epidemiology of Disasters (CRED). (t.y.). *EM-DAT: The International Disaster Database*. <https://www.emdat.be/>

Church of Jesus Christ of Latter-day Saints. (t.y.). *Personal and Family Emergency Preparedness Planning Guide*. <https://www.churchofjesuschrist.org/bc/content/shared/english/life-help/Personal-and-Family-Emergency-Preparedness-Planning-Guide.pdf>

Global Facility for Disaster Reduction and Recovery (GFDRR). (t.y.). <https://www.gfdrr.org/en>

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC). (t.y. a). *Technological and biological hazards*. <https://www.ifrc.org/our-work/disasters-climate-and-crises/what-disaster/technological-and-biological-hazards>

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies (IFRC). (t.y. b). *Technological and biological hazards: Background paper*. https://www.ifrc.org/sites/default/files/IFRC-Background_TechBioHazardsweb.pdf

International Labour Organization (ILO). (t.y.). *Chemical safety: Training manual on occupational safety and health and working conditions*. <https://www.ilo.org/media/240346/download>

International Union for Conservation of Nature (IUCN). (t.y.). *Nature-based solutions for disasters*. <https://www.iucn.org/resources/issues-brief/nature-based-solutions-disasters>

National Center for Disease Control (NCDC), Ministry of Health and Family Welfare. (2024, Temmuz). *Emergency preparedness checklist*. <https://ncdc.mohfw.gov.in/wp-content/uploads/2024/07/Emergency-Preparedness-Checklist.pdf>

New York State Unified Court System. (t.y.). *Family Court Co-Parenting Plan*. <https://www.nyspt.uscourts.gov/forms/familycoopplan.pdf>

Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE). (t.y.). *Strengthening disaster risk reduction and management in the OSCE area*. <https://www.osce.org/files/f/documents/8/1/118655.pdf>

Ready.gov. (t.y.). *Household preparedness*. <https://www.ready.gov/household>

SBP. (t.y.). *New homeowner guide*. https://sbpusa.org/public/uploads/pdfs/New_Homeowner_Guide_Formatted.pdf

Stanford Health Care. (t.y.). *Ready a household preparedness guide*. <https://stanfordhealthcare.org/content/dam/SHC/health-care-professionals/allied-healthcare/docs/readyahouseholdpreparednessguide-v1-3.pdf>

UN Women. (t.y.). *Hazards*. <https://wrd.unwomen.org/explore/hazards>

United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). (t.y. a). *Industrial accidents*. <https://unece.org/environment-policy/industrial-accidents>

United Nations Economic Commission for Europe (UNECE). (t.y. b). *Words into action: Guidelines on implementation guide for man-made and natural hazards*. <https://unece.org/environment-policy/publications/words-action-guidelines-implementation-guide-man-made-and>

World Health Organization (WHO). (t.y. a). *Chemical safety*. <https://www.who.int/health-topics/chemical-safety>

World Health Organization (WHO). (t.y. b). *Health hazards (non-infectious)*. WHO/Europe. <https://www.who.int/europe/emergencies/our-work-in-emergencies/health-hazards-non-infectious>

World Health Organization (WHO). (t.y. c). *Infection prevention and control: Fact sheet*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/infection-prevention-and-control>

World Health Organization (WHO). (t.y. d). *Environment, climate change and health emergencies*. <https://www.who.int/teams/environment-climate-change-and-health/emergencies>

PARTNERİBA

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

**Lai vērtīga un iedvesmojoša mācīšanās ar VET-READY
1. nodaļu «Mājas katastrofu gatavība un reaģēšana»
un 4. mācību moduli «Būtiskas dzīvības glābšanas prasmes mājas
katastrofu gadījumos»!**

SEKOJAT MUMS

<https://vetready.eu/>